

Kras = kamen + voda

Luknjasti kraški svet • Vse se je začelo v morju • Skrito kraško podzemlje •
Jama: včasih zatočišče za praljudi, danes na žalost za smeti • Človek in kras

TRISTO POLŠJIH PASTI, SAJ TO JE
PRAZGODOVINSKA JAMSKA POSLIKAVA! LE
KAJ PREDSTAVLJA? PRAZGODOVINSKE KRACE,
ČLOVEŠKO FIGURO ALI RDEČO RAKETO?

MEGA kviz lahko rešujete od **25. oktobra 2017** do **15. maja 2018** na www.megakviz.si.

Mestna občina
Ljubljana

SKUPNOST MUZEJEV SLOVENIJE

Kras=kamen+voda

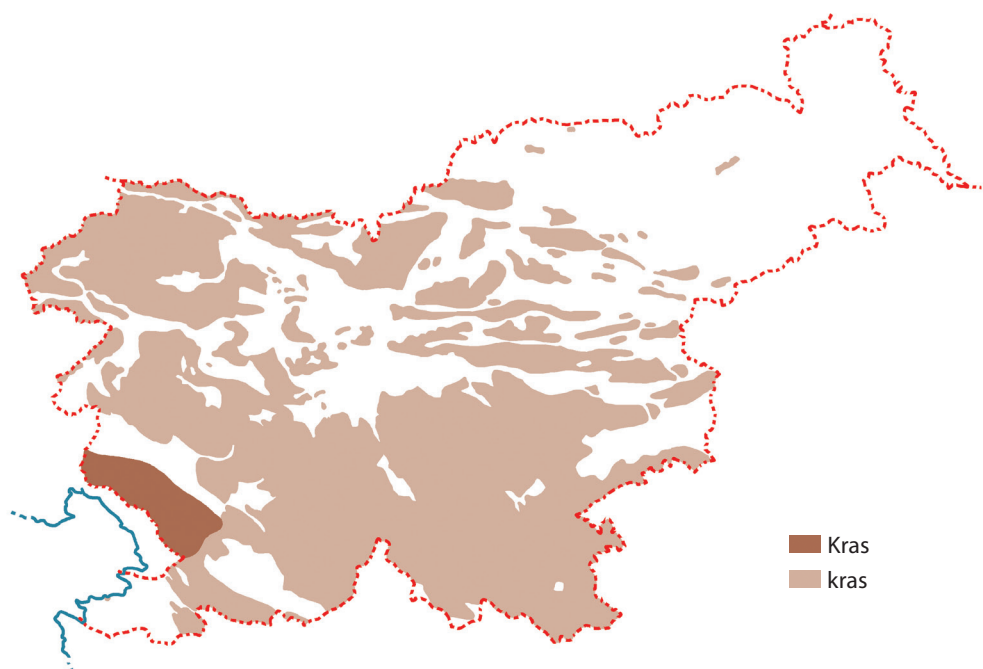
Luknjasti kraški svet • Vse se je začelo v morju • Skrito kraško podzemlje • Jama: včasih zatočišče za praljudi, danes na žalost za smeti • Človek in kras

Zakaj MEGA kviz?

Slovenski knjižnično-muzejski MEGA kviz je moderna oblika knjižnično-informacijskega opismenjevanja. Organizacijsko in strokovno ga vodi Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, v sodelovanju s Sekcijo za izobraževanje in komuniciranje pri Skupnosti muzejev Slovenije in, v letošnjem letu, z Notranjskim muzejem Postojna.

S ciljem spoznavanja naravne in kulturne dediščine pritegne kviz k reševanju karseda široko populacijo otrok, se vključuje v medpredmetno povezovanje ter spodbuja branje poučnih knjig in obisk kulturnih ustanov. Projekt poteka v šolskem letu, od oktobra do maja, učence k reševanju spodbujajo splošne in šolske knjižnice po Sloveniji. Kviz je primeren predvsem za učence drugega in tretjega triletja osnovne šole.

Vsebinski koncept je vezan na zaokrožene tematske cikle, ki obsegajo pet sklopov. Posamezni sklop obsega vprašalnik (tudi v pdf obliki, primerni za tisk), obsežnejše gradivo o predstavljeni temi (»Vse o ...«) in vrsto spodbud za nadaljnje raziskovanje (Radovednež) in potepanje (Potepuh), opremljen pa je tudi s slikovnim in videogradivom ter vrsto e-povezav. Za posamezni cikel kviza pripravimo priporočeno literaturo, mini strip v nadaljevanjih in razpišemo likovni natečaj.

Kdaj, kje in kako?

Otvoritev kviza pripravljamo v sklopu Strokovne srede, 25. oktobra 2017, ob 10. uri, v Notranjskem muzeju Postojna, Kolodvorska cesta 3, Postojna. Predstavili bomo prenovljeno spletno stran kviza in si ogledali stalno razstavo Muzej krasa.

Kras skriva na površju in v podzemlju neprecenljive dragocenosti, ki sodijo v zakladnico naše naravne in kulturne dediščine. V letošnjem ciklu bomo izvedeli, kako je slovenski kras zaslovel po vsem svetu in postal – kras.

MEGA kviz lahko od 25. oktobra 2017 rešujete v celoti (vseh 5 sklopov) na www.megakviz.si.

V začetku junija 2018 bomo pripravili končno MEGA žrebanje za reševalce kviza. Izžrebali bomo:

- enega reševalca med tistimi, ki bodo rešili vseh pet sklopov in prišli do MEGA gesla,
- enega reševalca med tistimi, ki bodo zbrali vseh pet žigov kulturnih ustanov,
- deset reševalcev med tistimi, ki bodo rešili vsaj en sklop,
- deset mentorjev.

Kontakt: pionirska@mkjlj.si, tel: 01/308 51 62

V šolskem letu 2017/2018 so v MEGA kviz uvrščeni naslednji vsebinski sklopi:

Luknjasti kraški svet

Skoraj polovica površja Slovenije ima kraški značaj. Beseda kras izhaja iz stare besede za kamen in je značilno ime, ki se je iz našega prostora krasa razširilo po celotni Evropi. Matično območje Krasa na zahodu Slovenije, to je Kras z veliko začetnico, je zaradi svojevrstne naravne in kulturne krajine svetovna znamenitost. Klasični kras z malo začetnico imenujemo pokrajino med izviri Ljubljanice in Tržaškim zalivom, ki je zaradi znamenitih jam, presihajočih jezer, ponikalnic in izvirov ter kamnitega površja in vrtač vedno zbuja zanimanje.

Vse se je začelo v morju

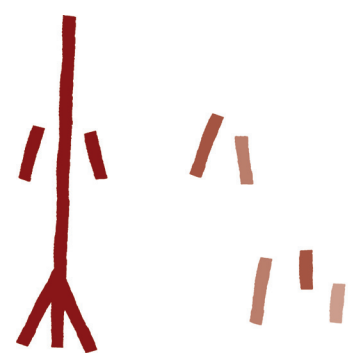
Apnenec in dolomit sta kamnini, ki sta nastali kot usedlina v morju in sta ključni za nastanek krasa. V srednjem zemeljskem veku so se v takratnem ekvatorialnem delu Zemlje razprostirala plitva in topla morja, ki so prekipevala od življenja. Ostanke skeletov živali – polžev, školjk, koral, planktonskih hišic, ribjih kosti – so počasi tonili in se v plasteh nabirali na dnu morja. Plastovita usedlina se je pod pritiskom lastne teže v milijonih let spremenila v trdne kamnine, ki jim danes pravimo apnenci in dolomiti. Da so apnenci in dolomiti res nastali v morju, nam dokazujejo okamneli ostanki takratnega življenja – fosili.

Skrito kraško podzemlje

Veliko ljudi ne ve, da naša majhna Slovenija premore 11.783 jam. Najdaljša se imenuje M-16 in je dolga 25,5 km, najgloblje brezno pa je Čehi 2 (1502 m). Skupna dolžina jamskih rorov v Sloveniji tako znaša preko 840 km. Jamski svet slovi po prečudovitih kapniških oblikah, ki jih lahko turisti občudujemo le v peščici jam. Kapniki so bistven element jam. Najstarejša doslej znana siga v Sloveniji je bila najdena v Pisanem rovu Postojnske jame – jedro velikega stalaktita naj bi bilo staro 530.000 let. Tam lahko, če imamo srečo, poleg kapniških oblik opazujemo tudi male jamske živalice. Samo v slovenskih kraških jamah poznamo med 400 in 450 vrst jamskih živali. Največja in najbolj znana je človeška ribica ali močeril. Ali ste vedeli, da je človeška ribica endemit Dinarskega krasa in hkrati največja jamska žival na svetu?

Jama: včasih zatočišče za praljudi, danes na žalost za smeti

Jame so prava zakladnica raziskovanja podatkov preteklosti, ki se nalagajo že tisočletja. V njih je ohranjen bogat zapis iz časa, ko so jih praljudje in živali uporabili za zatočišče, skrivališče ali bivališče. Tako iz teh plasti »preberemo«, da so v času ledenih dob pri nas živeli bizoni in jamski levi, da je v jamah neandertalec uporabljal ogenj itd. V Sloveniji je v previsu jame zgrajen grad. Zaradi skrivnosti, ki jih skriva temno podzemlje, so bile jame vedno zanimive tako za raziskovalce kot tudi za turiste. Žal pa jih dandanes nekateri uporabljajo za smetišče. Kaj lahko naredimo, da se temu izognemo?

V Perkovi pečini oziroma Bestažovci blizu Sežane so našli 7000 let staro jamsko poslikavo. Jama je imela nekoč dva vhoda in ima zato dve imeni. Kaj pomenijo preprosto narisane črte na jamski steni, ostaja skrivnost.

Človek in kras

Klasični kras je zaradi svojih posebnosti skoraj v celoti del evropskega omrežja pomembnih območij narave Natura 2000. Še pred zaščito tega območja je moral človek zanj poskrbeti, čeprav je bilo do njega neizprosno in mu je omogočalo zgolj borno preživetje. Naučil se je bivati s kamnom ter ga uporabljati za suhe zidove, gradnjo in zaščito pred močno burjo. Na unikatnem območju je zasnoval tipično kraško arhitekturo, pašnike pa naselil z avtohtonimi slovenskimi pasmami, kot so kraški ovčar, istrska pramenka in lipicanec. Danes je Kras pomemben kulturni spomenik Slovenije, ki slovi tudi po kraškem pršutu in teranu.

MEGA kviz lahko rešujete od 25. oktobra 2017 do 15. maja 2018 na www.megakviz.si.

Mestna občina
Ljubljana

